

I)

V městečku Řeřichově přšelo.

Pršelo už několik týdnů a dětem skončily mokré letní prázdniny. Vysokou trávu v zahradách dlouho nikdo neposekal, záhony i pole mizely v rybníčcích a v okapech proudila voda ve dne v noci. Městečko vypadalo jako zmoklé království začarované zlým kouzelníkem. Ten kouzelník přicházel k lidem i do snů, ale nikdo se nevydal za tajemstvím, aby jeho podivné kouzlo zlomil. Za okny, kde voda bubnovala na poplach, spali obyvatelé městečka Řeřichova sice nepokojně, ale také bez chuti věřit nějakým pohádkám. A tak pořád jen čekali, až se s novým dnem probudí také slunce.

Jen Bartoloměj ze čtvrté B řeřichovské školy nemyslel na špatné počasí, ale na zvláštní kouzlo, které by mu přičarovalo bratra. Kouzlo však ulétalo bůhvíkam, ve dne stejně jako v noci. Bartoloměj už několikrát ve snu zahlédl cestu plnou slunce a písku. A ten zlatý písek se vléval do obrovské pouště jako řeka do moře. Na poušti byl kámen a na něm seděl kluk. Bartoloměj se k němu chtěl rozběhnout, popovídat si s ním, ale nohy měl těžké, a jakmile udělal krok, bořily se mu do písku. Volal ze všech sil a ten neznámý kluk také, mávali na sebe rukama, jako když ptáci rozpínají křídla, ale pak se oba znenadání proměnili v sochy. Dívali se na sebe, dokud slunce nezapadlo a nepřišla úplná tma. A do té úplné tmy se pak Bartoloměj pokaždé probudil.

„Kohopak to pořád v noci voláš?“ zeptala se maminka u snídaně. Nalila do skleněných šálků čaj a hned pokračovala. „Asi dlouho večer čteš. Nebo si vymýšlíš ty své příběhy a bitvy nebo

válčíš pod peřinou se sádrovými indiány nebo...“ Maminka se nadechla, aby pokračovala, ale vtom přiletěla na stůl andulka a stoupla si mezi šálky.

„Dobrou chuť,“ řekl ospale tatínek a začal si mazat máslo na chleba.

Potom udělal ze suchého krajíčku několik kuliček a roztržitě je žmoulal mezi prsty. Andulka popolétla a sedla si na tatínkovy na obroučky brýlí, které měl na stole položené. Bylo to její oblíbené místo.

Obr. Bartoloměj

Chvíli bylo ticho. Maminka se už na nic neptala, jen se několikrát podívala na Bartoloměje. I on do něho pod stolem drcla špičkou svých pantoflíčků. V každém jejím pohybu bylo něco zvláštního. Jako by Bartoloměje tiše povzbuzovala a domlouvala mu. Také on jí dával různá znamení. Nakonec zakroutil rozhodně hlavou a namířil na maminku ukazováček.

„Přestaň s tím válčením alespoň u snídane,“ všiml si toho tatínek. „Vůbec se mi nelíbí, když na někoho míříš pistolí, i kdyby to bylo jen tak!“

„To přece nebyla pistole,“ bránila maminka Bartoloměje, „ale hra s rozpočítadlem...“

Tatínek nakoukl do Bartolomějova šálku, z kterého bylo jen nepatrně upito. Určitě si myslel, že na hraní je teď sotva vhodná doba. Byl nejvyšší čas jít do školy.

„Nechceš si třeba jednou zahrát na Otesánka?“ zeptal se. „To by bylo docela užitečné.“

Maminka se hned přidala:

„Jsem pro, pokud nespokne ještě nás jako ten opravdový valibuk!“

10_

Všichni se tomu museli zasmát, protože Bartoloměj se vůbec nepodobal Otesánkovi z pohádky. Byl drobný a tenký a bál se plných talířů i velkých soust. Tatínek si vzpomněl, že v dětství také nerad snídal, ale nikdy to na sebe neprozradil.

Bartolomějovi chleba v puse spíš rostl, než ubýval, a když ho konečně zdolal, připadal si jako ten nejhodnější kluk. Doufal, že teď konečně začne maminka mluvit o zítřejších narozeninách. Vždyť celé ráno jen číhali na správnou chvíli, kdy tatínka překvapí tím nejneobvyklejším přáním, jaké kdy bylo.

Ta chvíle se vytrácela jako pára z hrníčků, až se rozplynula docela. Tatínek se s Bartolomějem rozloučil obvyklým „Opatruj se!“ a vystrčil ho ze dveří.

Ze školní tašky vypadlo malé psaníčko. Schovávalo větu, kterou Bartoloměj včera tak krasopisně napsal. Položil honem obálku na stůl, ale neříkal nic.

„To je pro mě?“ zajímal se tatínek.

Za jeho zády mávala maminka na Bartoloměje a ústy něco neslyšně vyslovovala. Bartoloměj jí i tak dobře rozuměl. Slibovala, že se u tatínka přimluví. Sama k tomu měla pořádný důvod, a proto tak ráda přijala roli spiklence.

2)

Bartolomějův tatínek se jmenoval Jakub a příjmením Hrabě. Byl vedoucím jednoho oddělení v malém obchodním domě na náměstí městečka Řeřichova. Prodával televizory. Ale doma neměli žádný.

„To je lež jako věž,“ říkali spolužáci Bartolomějovi a mysleli si, že u Hrabětů mají televizory přinejmenším dva. „Pořád si na nás jen vymýšlíš!“

To byla první nespravedlnost. Druhá nespravedlnost bylo Bartolomějovo jméno. Z lavic se často ozývalo: „Pane hrabě, komoří čeká, pane hrabě, máme zapřahat? Co si bude pan hrabě přát na přesnídávku?“ A jindy zase holky volaly: „Hele, hrabě,

líbily se bábě,“ a tak pořád dokola. A třetí nespravedlnost? Bartoloměj byl ve třídě jediný kluk bez sourozenců a připadalo mu, že právě proto nemá žádného ochránce.

O jeho trápení přemýšlela jen smutná holka Vilemínka a utěšovala ho: „Já to znám, nemám taky nikoho, jenom dědečka.“ Bartoloměj ji ale poslouchal na půl ucha. Stál o kamarádství kluků a nevšiml si, že spolužačka Vilemínka je stejně osamělá jako on.

Každou nespravedlnost však něco vyváží. Bartoloměj psal rád knížky, maloval k nim obrázky a pro tatínka pravidelně vydával časopis Mango. Mamince hrál s chutí divadlo, pro které sám vymýšlel scénky. Často v nich vystupoval jako klaun nebo kouzelník. Jednou se jím chtěl stát, ale nikdo to zatím nevěděl. V kuchyni před oponou ze staré záclony skákal, čaroval, střídal všelijaké kostýmy a dělal různé obličejce.

Maminka se na Bartoloměje dívala pozorně, i když při tom pletla. Byla zvyklá kmitat jehlicemi, kdykoliv měla čas na chvíli si sednout. Pletla šály, dečky, čepice a polštáře, koberečky, svetry i stínidla na lampy a celý byt byl posetý drobnými očky z barevných vln a přízí. Jinak se ráda zabývala květinami. Nejen doma, ale i v botanické zahradě, která byla v městečku velkou zvláštností. Paní Hrabětová ošetřovala vzácné rostliny ve sklenících a nosila domů v šatech podivnou vůni. Bartolomějovi připomínala lipový čaj s medem.

Právě to ráno, začátkem září, když Bartoloměj odešel do školy a nechal na stole záhadné psaníčko, přinesla paní Hrabětová ještě jednu plnou misku medu a prohlásila: „Tahle sladkost uzdravuje, uklidňuje a dodává odvalu!“ Podala tatínkovi velkou lžící a přistrčila k němu voňavý med i bílou obálku.

„Začínám být pořádně zvědavý. Hned se kouknu, jaké napínavé čtení mi Bartoloměj přichystal.“

Sundal andulku z brýlí, ale ona se pořád dožadovala jeho pozornosti. Potom se jí však zalíbila sladká zlatá nitka táhnoucí se

od misky s medem. Přičapla na ni, pak popolétla a přistála na ubrousku, kde se přilepila. Když se vznesla, vlál za ní jako bílý prapor. Celá popletená porazila nakonec mamčinu stojací zrcátko na prádelníku. Rámeček zůstal celý, ale plocha uvnitř se proměnila v pavučinu a vypadlo z ní několik rozbitých kousků.

„Střepy nosí štěstí!“ snažila se zachránit situaci maminka.

„Ale nesměly by to být střepy zrcadla. Ty nosí smůlu. A nadlouho!“

„Nemusíme přece věřit pověrám!“

„No dobře,“ přerušil dohady tatínek. Zahnal andulku do klece, rozlepil obálku a četl:

Nechci k narodeninám vôbec nic, jenom bratra.

Děkuji.

Bartoloměj

Slovíčka nic a jenom skákala tatínkovi před očima. Ještě před chvílí se bál, že si jeho syn bude přát psa čau-čau anebo obrovského novofundlanda, možná i malého krokodýla či medvědí mládě z cirkusu, ale bratra se ulekl ještě víc. Jeden kluk v domácnosti docela stačil. Rozhodil ruce, jako kdyby se vzdával nebo zaháněl nějakou nepříjemnou představu.

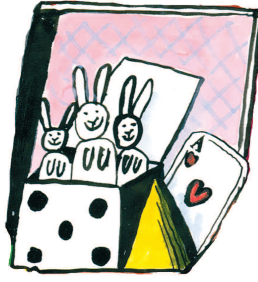
Paní Hrabětová pochopila, že musí dopis doplnit a vysvětlit.

„Bartoloměj nechce bratra-nemluvně, ale žáka čtvrté třídy, jako je on sám. Tak moc ho chce, že nejí, nespí a ve škole je nepozorný, kouká jako smutná želvička a...“

Tatínek se mezitím rozpomínal na historiky o dvojčatech svého kolegy. Když je slýchal, naháněly mu hrůzu. A tak celou rozmluvu naráz ukončil.

—¹³ „Všechno je to nesmysl. Bratr neroste na stromě jako lískový oříšek. Bartoloměj na všechno zapomene. A narozeniny budou hezké i tak. Hlavně když se o nich nebude tolik mluvit!“

„Já o tom moc pochybuji,“ povzdychla si maminka, když klaply dveře a ona zůstala se svým tajemstvím zase sama.

3)

Před osmi dny přišel paní Hrabětové do práce dlouhý dopis, který ji vyrušil z klidu a docela jí zamotal hlavu. Poslal ho bratr pana Hraběte. Žádal o pomoc a prosil o službu. Chtěl ji kdykoliv jindy a rád oplatit, ale právě teď odjíždí se svou ženou na dva měsíce do několika zemí na kouzelnické turné. Jeho syn Bartoloměj tu musí zůstat, a komu jinému by ho měli svěřit než hodné tetě a jedinému strýčkovi.

Dopis byl veselý, důvěřivý a vmlouvavý, jenomže zapomínal, že přišel po tolika letech mlčení. Paní Hrabětová ho přečetla jedním dechem a pak ho schovala do stolu. Odepsala sice hned, že synovce ráda přijme a určitě ho čeká v den narozenin obou bratranců, ale nikomu doma nic neřekla. Bartolomějové měli nejen stejná jména po prastrýčkovi, ale měli i shodné datum narození na začátku měsíce září. Přes všechny podobnosti a náhody se však zatím nepoznali a nikdy ani nezahlédli. Těžko by po letech někdo rozsoudil, čím to byla vina. Urazil se pan Hrabě Hubert, že bratr nepřišel na žádné jeho vystoupení v cirkuse? Nebo se urazil pan Hrabě Jakub, že ho mladší bratr neposlechl a stal se kouzelníkem místo truhlářským mistrem?

Dospělí se hněvali, nenavštěvovali se a Bartolomějové to odnesli. Až teď měl jediný dopis všechno překlenout a napravit. Měl a mohl, kdyby se paní Hrabětová s jeho prozrazením nerozmýšlela tak dlouho. Šest dní si lámala hlavu, jak tatínka připraví na příchod synovce, až ji k dobrému nápadu přivedl Bartoloměj.

Celý ten čas, co v městečku Řeřichově přšelo a nebyla škola, neměl si s kým hrát, nikoho nepotkával a nikdo za ním nepřišel.

V noci se mu zdálo o bratrovi a ve dne mu chyběl tím víc. Jen maminky poznají utajený smutek a vyléčí ho jednoduchým receptem. Začnou poslouchat, nač si jejich děti stýskají.

Bartoloměj svou tajnost mamince prozradil.

„Víš co?“ zaradovala se, „přej si bratra k narozeninám.“

Přání se napíše jako nic. Určitě jednodušeji, než se vysloví. Proto ho Bartoloměj schoval do obálky.

To malé psaníčko nosil teď tatínek v kapse a zlobilo ho jako kamínek v botě. Dělal rád Bartolomějovi radost, ale vzdušné zámky mu dopřát nemohl. Bratr, kluk ze čtvrté třídy, byl podivný nápad. Musel na něj pořad myslet a zničehonic si vybavil den, kdy se Bartoloměj narodil. Zarazil se, jak čas utíká, protože zítra to bude devět let a o nic míň, co svému bratrovi napsal: „Máme syna!“

Místo gratulace přišla odpověď: „My taky!“

To byla celá korespondence. Od té doby se s bratrem ještě asi dvakrát viděli, ale nepohodli se, a tak se stalo, že žili každý sám pro sebe a jeden o druhého se nestarali. Poslední zpráva o bratrovi pana Hraběte z Řeřichova byla v novinách. Stálo tam, že vystupoval v mnoha evropských městech a nedávno založil kouzelnickou školu a stal se jejím ředitelem.

Najednou pana Hraběte vyplašila zajímavá myšlenka. „Co kdyby...“ zavřel oči jako malý kluk, který se před něčím schovává, a když tu myšlenku uznal za výborný nápad, zase oči otevřel. Co kdyby přivezl Bartolomějovi k narozeninám bratrance Bartoloměje! Třeba jen na zítřejší rodinnou oslavu nebo na neděli a třeba i na pár dní. Kluci se poznají, trochu se užijí a pak si mohou psát. Tenhle „na chvíli bratříček“, jak ho z opatrnosti nazval, bude i důvod ke smíření. Jak se jen mohl s bratrem tak dlouho hněvat? Dávná zloba v něm roztávala.

Pan Hrabě zalistoval v jízdním řádu. Času moc nebylo. Vmžiku si rozškatulkoval svůj plán. Vezme si na den dovolenou a zajede pro synovce. Zítra musí být s dárkem zpátky. Jezdil

ŘEŘIČOV

HRABĚTOV

prstem po hustě popsaných stránkách a u stanice Hrabětov se zastavil. Několikrát se ujistil, že jedná správně, a přečetl si hodinu odjezdu. Potom zavolał do botanické zahrady, a když tam paní Hrabětovou nestihl, nechal jí ve vrátnici vzkaz. Byl nakonec rád, že lež o vymyšlené služební cestě nemusí říkat nahlas.

Cestou k nádraží celý zářil. Tak Bartoloměj přece jen dostane dárek, který si tak toužebně přeje. Budou to krásné narozeniny, zkrátka ty nejhezčí, kdy neskutečné se splní a zázraky začnou chodit domem pana Hraběte. Připadal si jako vynálezce při úspěšně dokončeném pokusu. Samou radostí si poskočil a vůbec mu nevadilo, že rozstříkuje spršky vody z louží. Nevšímal si ani deště, ani mokrých nohavic krabaticích se jako roury od kamen.

Myslel jen na zítřek a maloval si ho v těch nejhezčích barvách.

4)

Ve skleníku uprostřed zahrady bylo dusno a vlhko. Paní Hrabětová se ztrácela a zjevovala v zeleni popínavých rostlin. Když skončila obchůzku a zkontrolovala teplotu vzduchu, nasadila si kapuci a běžela pěšinkami a kolem vrátnice do své laboratoře. Z nástěnky odloupla lísteček s nečekaným vzkazem o služební cestě pana Hraběte.

„No ouvej,“ vyslovila nahlas slovíčka, která jí vždycky přišla na jazyk při nepříjemných událostech. A hned si vyčetla tak dlouho schovávané tajemství. Teď už panu Hraběti nevysvětlí nic. Zítra přijede synovec. Dřív než strýček. Najednou zapochybovala, jestli rozbité zrcátko není začátek smůly a starostí. „Takové věci mě nesmí ani napadnout,“ pokárala se a zaháněla neklid prací.

Také doma ji čekala spousta příprav na zítřejší den. Postrko-

vala v Bartolomějově pokojíku nábytek a upravovala všechno tak, aby místo jednoho kluka tu mohli pobývat dva. Bartoloměj s chutí pomáhal, donesl z kůlny stoličku a starou polici. Když se vracel z mokrého dvorku, maminka si povzdychla:

„Kéž by Bartoloměj přivezl hezké počasí, sluníčko by nás všechny usmířilo.“

Vzala do rukou jehlice a zabořila se do křesla. Bartoloměj mu říkal ušatec obecný. O půlnoci soustředěně doplétala barevnou punčochu vinoucí se jako had ve čtverečkované kůži. A byl to had. Zítra, vycpaný vatou a hadříky, maličko nabude a útlu hlavičku mu ozdobí oči a jazyk z bavlnky.

Bartoloměj měl moc rád zvířata, ale doma směl chovat jen andulku. Maminka mu jako náhradu pletla zvířata vlněná – králíky, medvědy, psy a kocoury. K devátým narozeninám měl dostat exotického hada. Jehlice přestaly zvonit a paní Hrabětová si zdřímla. Zdálo se jí, že had na ni syčí a mění se v čtverečkovanou lokomotivu, která přiváží synovce do stanice v Řeřichově, ale vůbec se nezastavuje a mizí někam do neznáma.

Leknutí paní Hrabětovou probudilo. „Hlouposti,“ promnula si oči. Zahнала zlý sen, ale netušila, že zítra se synovce na nádraží opravdu nedočká a pan Hrabě jí oplatí překvapení.

—19 Vystoupil v Hrabětově trochu nespůj. Pak se usmál nad podobenstvím jmen jako vždycky, a uklidnil se. Byla to přece hezká náhoda, že jeho bratr bydlel právě tady. Pan Hrabě z Hrabětova se vyslovovalo docela pěkně. Málokoho však mohlo napadnout, že Bartolomějovi z Hrabětova přináší ta náhoda spíš smůlu, protože posměváčkům ve škole je všechno zvláštní trnem v oku. Ve jménu Bartoloměje Hraběte z Hrabětova drnčela navíc samá r a Bartolomějovi zněla na jazyku jinak než ostatním. Připadalo mu to jako hloupý uzel zadrhnutý na provázku, který se nedá rozmotat.

To zvláštní r se panu Hraběti u synovce naopak docela zalí-

bilo hned při prvním setkání. Zalíbil se mu i kluk podobný jeho synovi, a ujišťoval se, že bartolomějská dvojčata klidný běh domácnosti určitě neporuší. Byl proto náramně ochotný nechat kluky spolu déle, než si původně myslel.

Všechno vycházelo. Návraty, shledání, smiřování. Čas, vzdálenosti i neporozumění smazával proud slov, která najednou dostávala křídla a létala jak bílí holoubci z kouzelníkova cylindru.

„To je očarovaný dům,“ opakoval si donekonečna pan Hrabě po celou návštěvu u bratra Huberta a zakopával o koše, kufříky a brašny rozložené po celém domě.

Pokoje připomínaly den velkého stěhování.

Pan Hrabě brzy pochopil všechny souvislosti i hry náhod, které ho sem zavedly v pravý čas. Bartolomějovo psaníčko s přáním dostávalo novou podobu a stejně tak mamincina přím- luva, zatajený dopis a samé rozpaky posledních dnů.

„Copak jsem nějaký morous, nebo Herodes?“ opakoval si trochu pobouřeně. „Copak jsem neměl stejný nápad jako ostatní? No dobře! Když synovce přede mnou maminka schová- vala tak dlouho, schovám ho teď na oplátku já před ní!“

Celý večer pak vysvětloval svůj plán a maloval Bartolomějovi na papír mapku městečka Řeřichova. Bartoloměj ho pozorně poslouchal, ale neodpustil si, aby něco maličko nezměnil a nevymyslel si příchod do nového domova po svém. Těšil se na zítřek a snad napětím ani neusnul. Nebo to bylo proto, že vedle v pokoji si strýček s tatínkem povídali až do samého rána?